

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conferenceแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์Extension Guidelines for Marian Plum Production According to Good Agricultural Practice
in Laplae District of Uttaradit Provinceคิมหันต์ สิงห์ไชย (Kimhun Singchai)¹ สีนินุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)²เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิด (2) สภาพการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมะยงชิดตาม GAP (4) สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตาม GAP และ (5) แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตาม GAP ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ เกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิดใน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2560 จำนวน 314 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 176 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการศึกษาพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.23 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.05 คน มีประสบการณ์การปลูกมะยงชิดเฉลี่ย 6.55 ปี มีพื้นที่การปลูกมะยงชิดเฉลี่ย 7.67 ไร่ มีรายได้จากมะยงชิดเฉลี่ย 46,161.93 บาทต่อปี 6,018 บาทต่อไร่ มีรายจ่ายในการผลิตมะยงชิดเฉลี่ย 897.98 บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารการผลิตมะยงชิดจากผู้นำท้องถิ่น (2) สภาพการผลิตมะยงชิด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรในระดับมากที่สุด (3) เกษตรกรมีปัญหาในด้านการผลิตมะยงชิดตาม GAP ด้านการตลาดและการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง และเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการการผลิตมะยงชิดในด้านการส่งเสริม ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และด้านการตลาด ในระดับมาก (4) เกษตรกรทั้งหมดได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดด้านความรู้และเทคโนโลยีการผลิต และได้รับคำแนะนำในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตมะยงชิดในด้าน GAP เกษตรกรต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดมากที่สุดในเรื่องการจัดการตลาด และเทคโนโลยีการดูแลรักษา เกษตรกรต้องการรับการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และ สื่อออนไลน์ ในระดับมาก และเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมในด้านการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้เพิ่มเติม (5) เกษตรกรเห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตาม GAP ในระดับมากในทุกประเด็น ตามลำดับดังนี้ การให้บริการ การสนับสนุน วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน การผลิตมะยงชิดตาม GAP วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม วิธีส่งเสริมแบบรายบุคคล

คำสำคัญ แนวทางส่งเสริม การผลิตมะยงชิด การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดอุตรดิตถ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช aob_kim@hotmail.co.th

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) socio-economic characteristics of Marian plum farmers (2) production conditions of Marian plum adhering to Good Agricultural Practice (GAP) (3) problems and recommendations in Marian plum production adhering to GAP (4) Extension conditions and extension needs for Marian plum production adhering to GAP and (5) the extension approach in Marian plum production adhering to GAP. Population of this study was 314 registered Marian plum production farmers in Laplae district, Uttaradit province in year 2017. The sample size was 176 people and using simple sampling method. Data was collected by interview. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, minimum value, maximum value, average, standard deviation, and ranking. The finding showed that (1) Most of the farmers were male with the average age of 51.23 years old and completed the primary school education. The average household members were 4.05 people with the average experience in Marian plum production of 6.55 years. The average area of Marian plum production was 7.67 Rai. The average income of Marian plum production farmers was 46,161.93 Baht/year 6,018.50 Baht/Rai and the average expenses in Marian plum production of 6,887.50 Baht/year 897.98 Baht/Rai. Most of the information and news about Marian plum production were received through local leader. (2) In regards to Marian plum production, it revealed that most of the farmers followed the recommendation from the Department of Agriculture at the highest level. (3) Farmers face with the problems of Marian plum production adhering GAP in marketing and extension aspect at a medium level and agreed with the suggestions about Marian plum production adhering GAP in extension and marketing aspect at a high level. (4) All of the farmers had received the extension in Marian plum production regarding production knowledge and technology. and received the suggestions and support of Marian plum production adhering GAP. The highest level of extension needs for Marian plum production were marketing management and planting technology. Farmers wanted to receive the extension from individual, group, mass and online media at the highest level. and required to support after extension on trainings and additional knowledge seeking. (5) Farmers agreed with the extension guidelines for Marian plum production adhering to GAP at a high level in every aspect including service, support, and mass extension, the production of Marian plum adhering to GAP, group extension, and individual extension respectively.

Keywords: Extension guidelines, Marian plum production, Good agricultural practice, Uttaradit Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

มะยงชิด (*Bouea macrophylla* Griff.) เป็นพืชตระกูลเดียวกับมะปราง โดยมะปรางจะมีรสหวานจัดกับเปรี้ยวจัด ส่วนมะยงชิดจะมีรสหวานอมเปรี้ยว ซึ่งเป็นที่นิยมของตลาดในต่างประเทศมากกว่ามะปราง มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเป็นผลไม้ที่หายากมีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ผลมีรูปทรงและผิวสีที่สวยงาม หากได้ผลผลิตมะยงชิดที่มีรสชาติหวาน และผลใหญ่ เมล็ดเล็ก ย่อมเป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศ และต่างประเทศ มะยงชิดถือเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกรนิยมปลูกเป็นการค้า โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์จนถึงมีนาคม ในประเทศไทยพบว่าพื้นที่ปลูกมะยงชิดประมาณ 20,201 ไร่ ผลผลิต 2,726,660 กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย 348 กิโลกรัมต่อไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556) แหล่งปลูกมะยงชิดที่สำคัญได้แก่ นครนายก อ่างทอง ปราชินบุรี นครสวรรค์ พิจิตร สุโขทัย อุตรดิตถ์ นครราชสีมา ชัยนาท กำแพงเพชร ลำพูน สิงห์บุรี เพชรบุรี และ ระนอง

จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกมะยงชิดโดยเฉพาะอำเภอเมือง และอำเภอลับแล ด้วยสภาพแวดล้อมและการผลิตไม้ผลเป็นแบบผสมผสานคือปลูกหลายๆ ชนิดในพื้นที่เดียวกัน ควบคู่ไปกับต้นไม้ใหญ่ในป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ปลูกตามเนินเขาที่ยังคงมีสภาพป่าที่เรียกว่า ป่าร้อนชื้น มีความชื้นตลอดทั้งปี สภาพดังกล่าวเหมาะแก่การผลิตมะยงชิด ซึ่งมีพื้นที่ปลูกมากกว่า 1,500 ไร่ สำนักงานเกษตรอำเภอลับแล (2560 , น.1 - 31) สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้การผลิตมีต้นทุนสูงคือ ทรงพุ่มที่มีขนาดใหญ่สูง ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในด้านแรงงานเพื่อการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการจัดการด้านอื่นๆ เช่น การฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงมีประสิทธิภาพลดลง ซึ่งนอกจากจะทำให้เกษตรกรสูญเสียเงินซื้อปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแล้ว ยังมีผลเสียการให้ผลผลิตของพืช และมีผลกระทบต่อคุณสมบัติของดิน กอปรกับในปัจจุบันเริ่มมีการขยายพื้นที่ปลูกกันมากขึ้น จึงประสบปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูในระยยะต่างๆ เข้าทำลาย

จังหวัดอุตรดิตถ์จึงมีนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยมอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดอุตรดิตถ์จัดอบรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผลผลิตการเกษตรแบบบูรณาการและการเกษตรที่มีผลตอบแทนสูง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ไม้ผลคุณภาพดี โดยอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องการผลิตมะยงชิดตามระบบ GAP เพื่อให้เกษตรกรศึกษาและปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อง ดังนั้นควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการผลิต มะยงชิดตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิด ตลอดจนศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิด ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดให้มีความเหมาะสมสำหรับเกษตรกร นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิดอย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์

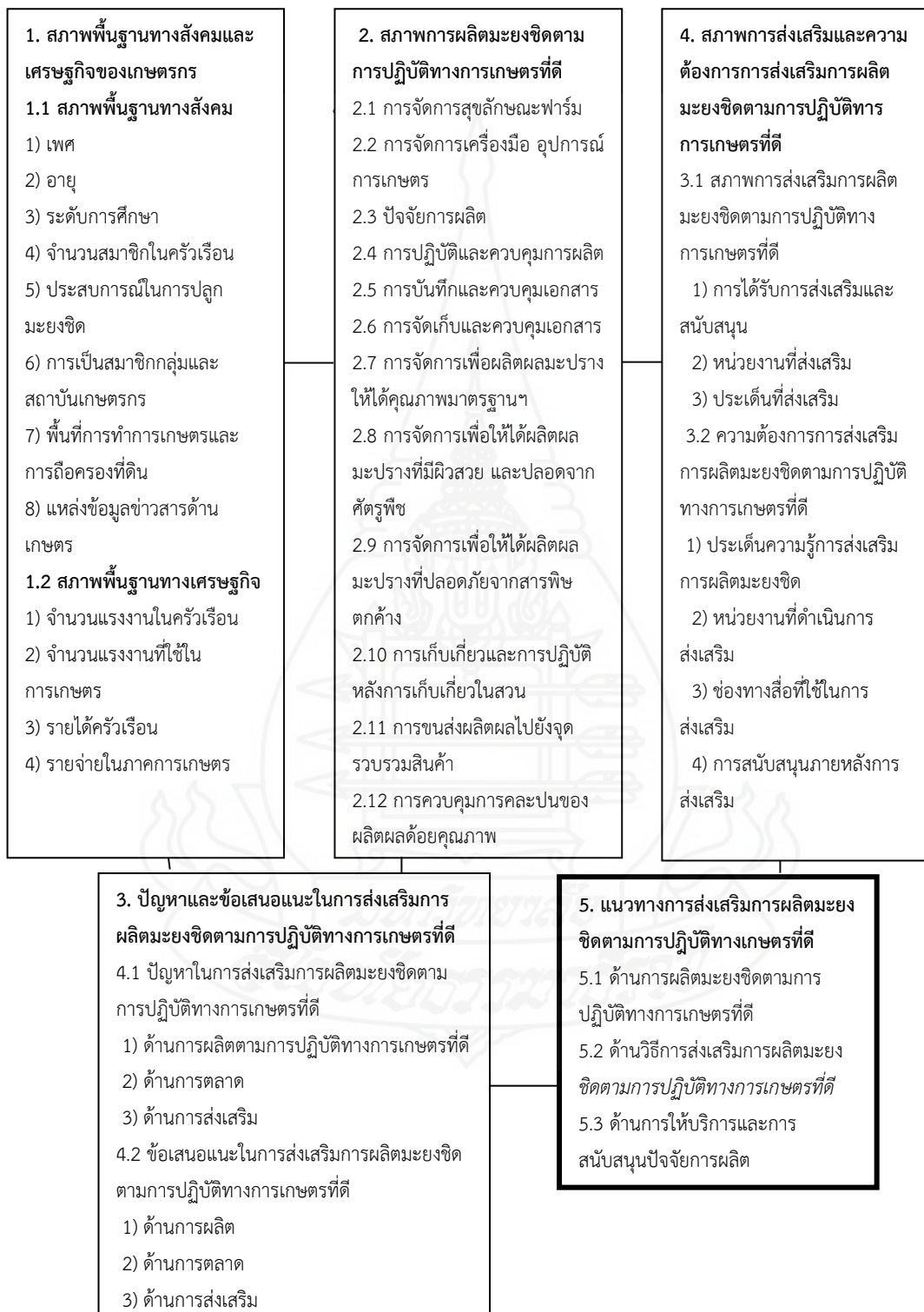
- 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิด
- 2) สภาพการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 4) สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 5) แนวทางในการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากร คือ เกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิดในพื้นที่ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอลับแล ในปีการผลิต 2559/2560 จำนวน 314 ราย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งใช้สูตรคำนวณโดยยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 176 ราย การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก ตามรายชื่อเกษตรกรใน แต่ละตำบล ตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิด ตอนที่ 2 สภาพการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ในอำเภอมะนัง จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละตอนมากกว่า 0.800 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ โดยกำหนดจากค่าน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้ 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก และ 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิด

สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.23 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.05 คน มีประสบการณ์ในการปลูกมะยงชิด (ทั่วไป) เฉลี่ย 6.55 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกมะยงชิด (GAP) เฉลี่ย 2.36 ปี เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ลูกค้า จ.ก.ส. มีพื้นที่การปลูกมะยงชิด เฉลี่ย 7.67 ไร่ เกษตรกรได้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมะยงชิดจากผู้นำท้องถิ่น

สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.60 คนจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตมะยงชิด เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.59 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 2.90 คน รายได้รวมกันทั้งสิ้นเฉลี่ย 315,170.45 บาท/ปี มีรายได้ในภาคเกษตรอื่นๆ (ไม่รวมมะยงชิด) เฉลี่ย 139,857.10 บาท/ปี รายได้จากการผลิตมะยงชิดเฉลี่ย 46,161.93 บาท/ปี 6,018 บาท/ไร่ เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 103,558.80 บาท/ปี รายจ่ายในภาคการเกษตรอื่นๆ (ไม่รวมมะยงชิด) เฉลี่ย 30,125.00 บาท/ปี และรายจ่ายในการผลิตมะยงชิดเฉลี่ย 897.98 บาท/ไร่

2. สภาพการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

เกษตรกรมีการปฏิบัติในการผลิตมะยงชิดตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 12 ด้าน ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การจัดสุขลักษณะฟาร์ม พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดในประเด็นเกี่ยวกับการใช้และจัดเก็บสารเคมีต่างๆที่ใช้ในกระบวนการผลิตการปฏิบัติหลังฉีดพ่นสารเคมี ปฏิบัติน้อย ประเด็นการเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์ การเก็บตัวอย่างดิน การจัดทำข้อมูลประจำแปลง โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 36.9 23.9 และ 26.7 ตามลำดับ

การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร พบว่าเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดในทุกประเด็นในเรื่องของสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ การดูแลรักษาอุปกรณ์ และการทำความสะอาดอุปกรณ์โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100.0

ปัจจัยการผลิต พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดในประเด็นตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ปฏิบัติปานกลางในประเด็นจัดทำรายการปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 67.6 และ 53.4 ตามลำดับ

การปฏิบัติและควบคุมการผลิต พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด ทั้ง 3 ประเด็น คือ ต้องมีวัสดุรองพื้นในบริเวณที่ปลูกผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในฟาร์ม ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและการขนส่งผลผลิตต้องแยกห่างจากภาชนะที่ขนย้ายสารเคมี การจัดวางผลผลิตในบริเวณที่ปลูกผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในสวนต้องเหมาะสม โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 100.0

การบันทึกและควบคุมเอกสาร พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมาก ในการจัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกข้อมูลต้องเป็นปัจจุบัน และในกรณีที่มีผลมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกบันทึกเป็นรายแปลง โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 77.3 75.6 ตามลำดับ

การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็นในเรื่องของการจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ และในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารผู้ประกอบการต้องบันทึกการแก้ไข โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 82.4

การจัดการเพื่อการผลิตผลมะยงชิดให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดทุกประเด็น คือ ตัดแต่งกิ่งภายหลังเก็บเกี่ยวโดยตัดแต่งให้มีทรงพุ่มโปร่ง ใส่ปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยว ให้สอดคล้องกับค่าวิเคราะห์ดิน และมีการป้องกันวัชพืช ประเมินปริมาณวัชพืช โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 100.0 และ 99.4 ตามลำดับ

การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะยงชิดที่มีผิวสวย พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดทุกประเด็น คือ สำนวณการเข้าทำลายของหนอนผีเสื้อและโรคแอนแทรกคโนส ป้องกันกำจัดศัตรูมะยงชิด เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจ และตรวจสอบผลการป้องกันกำจัดผลผลิตมะยงชิด ต้องไม่เสียหายหรือเสียหายน้อยมาก โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 100.0

การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะยงชิดที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดในประเด็น ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวโดยมีการปฏิบัติร้อยละ 100.0

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดทุกประเด็น คือ เก็บเกี่ยวมะยงชิดในระยะที่แก่ตรงตามพันธุ์ รวบรวมผลผลิตมะยงชิดที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก กรูด้วยกระดาด หรือกระสอบ ปูย ขนย้ายผลผลิตมะยงชิดจากบริเวณที่เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง และเรียงผลผลิตมะยงชิดในตะกร้าพลาสติก โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 100.0

การขนส่งผลผลิตไปยังจุดรวบรวมสินค้า พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดในประเด็น บรรจุผลผลิตมะยงชิดในยานพาหนะที่ใช้ขนส่งด้วยความระมัดระวัง โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 100.0

การควบคุมการคลปนของผลผลิตด้วยคุณภาพ พบว่าจำนวนเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุดทุกประเด็น คือ ตรวจสอบและคัดแยกผลที่มีตำหนิจากการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟ และตรวจสอบการคลปนของผลผลิตไม่ได้ขนาด โดยมีการปฏิบัติร้อยละ 97.7 96.6 ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

โดยเกษตรกร ร้อยละ 81.8 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ปฏิบัติระหว่าง 29 -35 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 18.8 มีการปฏิบัติในระดับมาก ปฏิบัติระหว่าง 22 - 28 ข้อ โดยเกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 26 ข้อ และมากที่สุด 35 ข้อ เฉลี่ยปฏิบัติ 31.21 ข้อ สำหรับเหตุผลที่เกษตรกรไม่ได้ปฏิบัติตาม GAP นั้นเกษตรกรร้อยละ 75.0 ไม่ปฏิบัติเนื่องจากขั้นตอนในการทำยุ่งยาก

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตและส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1 ปัญหาของเกษตรกร

ด้านการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในระดับมากในเรื่องโรคแมลงเข้าทำลายผลผลิต ในระดับปานกลางเรื่องขาดความรู้การผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัจจัยผลผลิตมีราคาสูง ใช้เวลานานกว่าจะมีรายได้ ขาดแคลนเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม และไม่มีแหล่งพันธุ์

ด้านการตลาด ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในเรื่องราคาผลผลิตไม่แน่นอน ช่องทางการตลาดมีน้อย ขาดเงินทุนหมุนเวียน ไม่มีแหล่งจำหน่าย

ด้านการส่งเสริม ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในเรื่องระบบการทำงานส่งเสริมของภาครัฐค่อนข้างช้า องค์กรท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต ได้รับการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับมะยงชิดมีน้อย ได้รับการจัดการสาธิตเทคโนโลยีเกี่ยวกับมะยงชิดมีน้อย และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

3.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ประเด็น ในเรื่องสำนักงานเกษตรอำเภอควรประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรให้รู้จักเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง สำนักงานเกษตรอำเภอสับสนุนงบประมาณเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง และสำนักงานเกษตรอำเภอควรมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้และสาธิตเทคโนโลยีการผลิตมะยงชิดที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

ด้านการตลาด ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการตลาดในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ประเด็น ในเรื่องหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมช่องทางการตลาดรองรับผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีจำนวนมาก เกษตรกรควรมีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค ในการขายผลผลิต สำนักงานพาณิชย์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำตลาดกลางสินค้าสดระหว่างพ่อค้าและเกษตรกร และสำนักงานเกษตรจังหวัดควรมีการจัดประชุมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ พ่อค้า เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรรับทราบถึงราคาผลผลิตในแต่ละฤดู ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริม ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ประเด็น ในเรื่องวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดควรเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ นักวิจัยมีการพัฒนาสายพันธุ์มะยงชิดให้ตรงกับความต้องการของตลาด ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานเกษตรอำเภอควรมีการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตมะยงชิดเพื่อเพิ่มมูลค่า ตามลำดับ

4. สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 สภาพการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

1) ด้านการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100.0 ได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิด ด้านความรู้และเทคโนโลยีการผลิต

2) ด้านหน่วยงานที่ส่งเสริมได้รับการถ่ายทอดทักษะการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดจากหน่วยงาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.3 ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดจากสำนักงานเกษตรอำเภอ

3) ด้านประเด็นที่ส่งเสริมได้รับคำแนะนำการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100.0 ได้รับคำแนะนำการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการเกษตรที่ดี

4.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ด้านประเด็นความรู้การส่งเสริมการผลิตมะยงชิด ในด้านต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.5 ต้องการการได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดในด้านการผลิต เรื่องเทคโนโลยีการดูแลรักษา เกษตรกรร้อยละ 93.2 ต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดในด้านการตลาด เรื่องความรู้ในเรื่องของการจัดการตลาด เกษตรกรร้อยละ 50.6 ต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิด GAP ในเรื่องความรู้ในการจัดสุลักษณ์ฟาร์ม

2) หน่วยงานที่ดำเนินการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.2 ต้องการการได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานเกษตรอำเภอ

3) ช่องทางสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรต้องการช่องทางการส่งเสริมจากสื่อต่าง ๆ ดังนี้

จากสื่อบุคคล ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดจากสื่อบุคคลในระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร ในระดับมากจากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ผู้เชี่ยวชาญหรืออาจารย์จากมหาวิทยาลัยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และเจ้าหน้าที่จาก อบต./เทศบาล

จากสื่อกลุ่ม ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดจากสื่อกลุ่มในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การประชุม และ การสัมมนา

จากสื่อมวลชน ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดจากสื่อมวลชนในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ หนังสือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร

จากสื่อออนไลน์ ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดจากสื่อออนไลน์ในระดับมาก ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การฝึกอบรม เฟสบุ๊ค ไลน์ ได้รับการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดจากสื่อออนไลน์ในระดับปานกลางจากเว็บไซต์

4) การสนับสนุนภายหลังการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 80.7 มีความต้องการการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมในด้านการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้เพิ่มเติม

5. แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ด้านการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้านประเด็นเนื้อหาการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านต่างๆในระดับมาก โดยเนื้อหาความรู้ที่เกษตรกรเห็นด้วยในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ โรค แมลง การป้องกันกำจัดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูของ มะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

2) ด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วิธีการส่งเสริมรายบุคคล ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมรายบุคคลระดับทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ เมื่อเข้าไปพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่สามารถให้คำปรึกษาได้ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบ (วิทยากรเกษตรกร) และควรมีการติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่เกษตรกร

วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการพากลุ่มเกษตรกรไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ ควรมีการอบรม การผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิด ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และควรมีการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้/เกษตรกรต้นแบบเรื่องการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมากทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก โปรแกรม/แอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่างๆ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านท้องถิ่น หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านเอกสาร คู่มือ/แผ่นพับ/โปสเตอร์ และควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านการจัดนิทรรศการต่างๆ

3) ด้านการให้บริการและการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

การให้บริการ ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับการให้บริการด้านต่าง ๆ ในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับการให้บริการในระดับมากทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ให้บริการด้านความรู้ในเรื่องการผลิตและการตลาด เจ้าหน้าที่ควรติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ ให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นพี่เลี้ยงในการรวมกลุ่ม/เครือข่าย การผลิตและการตลาด ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารการผลิตและการตลาด และให้บริการด้านการดำเนินการต่างๆ เช่น การขึ้นทะเบียนการเพาะปลูก

การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านต่าง ๆ ในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับการสนับสนุนในระดับมากทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ สนับสนุนแหล่งตลาดและข้อมูลด้านราคา สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่ได้คุณภาพและราคาถูก เช่น ปุ๋ย ต้นพันธุ์ดี สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร ดอกเบี้ยต่ำ และสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต เช่น การทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิด

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.23 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมากและมีการศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.60 คน เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร ตะนาวศรี (2555, น. 98-99) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ในพื้นที่ตำบลน้ำเฒ่า อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรธานี พบว่าจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เฉลี่ย 2.42 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และสมาชิกกลุ่มสหกรณ์

2. สภาพการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากการศึกษาสภาพการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในอำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีการปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทั้ง 12 ประเด็น ได้แก่ การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติและควบคุมการผลิต การบันทึกและควบคุมเอกสาร การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร การจัดการเพื่อการผลิตมะยงชิดให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน เป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะยงชิดที่มีผิวสวยและปลอดจากศัตรูพืช การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะยงชิดที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน การขนส่งผลผลิตไปยังจุดรวบรวมสินค้า การควบคุมการคลปนของผลผลิตด้วยคุณภาพ จากผลการวิจัยเกษตรกรร้อยละ 100.0 ได้รับคำแนะนำการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 42.6 มีประสบการณ์ในการปลูกมะยงชิด 5-6 ปี พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิต โดยประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติมาก ในเรื่องของการดูแลรักษาผลผลิตและการจัดการผลผลิต แต่ก็มีบางขั้นตอนของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อยได้แก่ ประเด็นการจัดการสุขลักษณะฟาร์ม การจัดทำข้อมูลประจำแปลง การเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์สารปนเปื้อน และการตรวจสอบแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกษตรกรร้อยละ 75.0 ให้เหตุผลว่า ที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เนื่องจากขั้นตอนในการทำนั้นยุ่งยากและแบบฟอร์มมีความละเอียดมากเกินไป รวมถึงระยะเวลาของการนำตัวอย่างไปทดสอบนั้นใช้เวลาในการทดสอบนานกว่าจะทราบผลวิเคราะห์

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตและส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ปัญหาของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จากการศึกษามีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลาง ในเรื่องโรคแมลงเข้าทำลายผลผลิต เนื่องจากแมลงทำให้ผลผลิตมะยงชิดลดลง และการป้องกันกำจัดของเกษตรกรยังไม่ถูกวิธี กอปรกับพื้นที่ปลูกมะยงชิดของอำเภอลับแล มีสภาพแวดล้อมเป็นเชิงเขาทำให้ยากต่อการป้องกันกำจัดศัตรูมะยงชิด สอดคล้องกับ วิจารณ์ ช่อนกลิ่น (2556, น. 65) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิดในจังหวัดนครนายก มีปัญหาในการผลิตมีผลกระทบจากปัญหาเพลี้ยไฟเข้าทำลายเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 81.8) ปัญหารองลงมาที่เกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิดในจังหวัดนครนายกส่วนใหญ่มีปัญหา คือ ดอกร่วงและแห้งโดยไม่ทราบสาเหตุ ปุ๋ยมีราคาแพง (ร้อยละ 78.3 และ 74.3 ตามลำดับ) ปัญหาลำดับต่อมาที่เกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิดในจังหวัดนครนายกเกินครึ่งมีปัญหา คือ แมลงวันทองเข้าทำลาย

ด้านการตลาด พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ในเรื่องราคาผลผลิตไม่แน่นอน ช่องทางการตลาดมีน้อย ขาดเงินทุนหมุนเวียน ไม่มีแหล่งจำหน่าย เนื่องจากมีการขยายพื้นที่ปลูกมะยงชิดในอำเภอลับแลเพิ่มขึ้นทุกปี ปลูกมะยงชิดผสมผสานกับไม้ผลชนิดอื่นในพื้นที่เดียวกัน อีกทั้งแนวโน้มราคายังไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตและสภาพอากาศในแต่ละปี อีกทั้งตลาดมะยงชิดในจังหวัดอุตรดิตถ์ยังไม่เติบโตเหมือนกับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ทุเรียนและลองกองที่เป็นผลไม้ประจำจังหวัด สอดคล้องกับวิถาวรรณ ช่อนกลิ่น (2556, น. 65) พบว่า ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ศัตรูพืชมีจำนวนมาก ชาวสวนการตลาดไม่ทั่วถึง ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร และราคาผลผลิตต่ำ ปัญหาที่เกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิดในจังหวัดนครนายก มีปัญหา (ร้อยละ 50) คือ พ่อค้าคนกลาง กีดราคา ผิวของผลไม้สวย มีตำหนิมาก ต้นทุนการผลิตสูง ไม่รู้วิธีการแปรรูปผลผลิต ขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง ช่องทางจำหน่ายน้อย

ด้านการส่งเสริม ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริมในระดับปานกลางในเรื่องระบบการทำงานส่งเสริมของภาครัฐค่อนข้างช้า องค์กรท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต ได้รับการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับมะยงชิดมีน้อย ได้รับการจัดการสาธิตเทคโนโลยีเกี่ยวกับมะยงชิดมีน้อย และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริม จะเห็นได้ว่าจังหวัดอุดรธานีมีนโยบายเชิงรุกผ่านทางสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสื่อกลางในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพผลผลิต

ข้อเสนอแนะ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น ในเรื่องสำนักงานเกษตรอำเภอควรประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรให้รู้จักเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง สำนักงานเกษตรอำเภอควรสนับสนุนงบประมาณเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง และสำนักงานเกษตรอำเภอมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้และสาธิตเทคโนโลยีการผลิตมะยงชิดที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรร้อยละ 84.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากผู้นำท้องถิ่น รองลงมาร้อยละ 69.3 จากอาสาสมัครเกษตร แสดงให้เห็นถึงเกษตรกรต้องการบุคคลต้นแบบเพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรในชุมชน และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ของกลุ่มเกษตรกรและสถาบันการศึกษา รวมถึงเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ

ด้านการตลาด ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการตลาดในระดับมากทั้ง 4 ประเด็น ในเรื่องหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมช่องทางการตลาดรองรับผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีจำนวนมาก เกษตรกรควรมีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภคในการขายผลผลิต สำนักงานพาณิชย์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำตลาดกลางสินค้าสดระหว่างพ่อค้าและเกษตรกร และสำนักงานเกษตรจังหวัดควรมีการจัดประชุมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ พ่อค้า เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรรับทราบถึงราคาผลผลิตในแต่ละฤดู เนื่องจาก ตลาดมะยงชิดในจังหวัดอุดรธานียังไม่เติบโตเท่าที่ควร อีกทั้งแนวโน้มราคาผลผลิตยังไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ตลอดจนเกษตรกรยังขาดความรู้ในการบริหารจัดการด้านการตลาด ยังคงรอภาครัฐในการช่วยชี้แนะ ส่งเสริม และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการส่งเสริม ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมในระดับมากทั้ง 4 ประเด็น ในเรื่องวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดควรเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ นักวิจัยมีการพัฒนาสายพันธุ์มะยงชิดให้ตรงกับความต้องการของตลาด ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานเกษตรอำเภอควรมีการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตมะยงชิดเพื่อเพิ่มมูลค่า จะเห็นได้ว่า เกษตรกรในอำเภอลับแลต้องการบุคคลต้นแบบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการผลิตมะยงชิด และ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บุคคลที่มีความรู้ในการพัฒนาสายพันธุ์มะยงชิด เพื่อเพิ่มศักยภาพและความหลากหลายรวมถึงช่องทางการผลิตมะยงชิดคุณภาพ

4. สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากการศึกษาสภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรร้อยละ 81.3 ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดด้านความรู้และเทคโนโลยีและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและการถ่ายทอดทักษะการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิต จากสำนักงานเกษตรอำเภอ รองลงมาจากหน่วยงานอบต เทศบาลร้อยละ 70.5 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของทางจังหวัดอุตรดิตถ์ที่สำนักงานจังหวัดอุตรดิตถ์ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาผลผลิตการเกษตรแบบบูรณาการและการเกษตรที่มีผลตอบแทนสูง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไม้ผลคุณภาพดี กิจกรรมย่อยการอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องการผลิตพืชตามระบบ GAP ของทุกๆ ปี จึงเป็นแนวทางให้เกษตรกรได้เรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ด้านความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรร้อยละ 93.2 ต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดในเรื่องการจัดการตลาดมากที่สุด แต่จากผลการวิจัยกลับพบว่าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมด้านการตลาดจากเพียงร้อยละ 17.6 จึงอาจเป็นเหตุผลให้เกษตรกรต้องการการส่งเสริมในเรื่องการจัดการตลาดมากที่สุด โดยเกษตรกรร้อยละ 85.2 ต้องการการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดจากสำนักงานเกษตรอำเภอ วิธีการส่งเสริมในภาพรวมเกษตรกรต้องการส่งเสริมโดยสื่อบุคคลในประเด็นจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตพืชในด้านต่างๆ สอดคล้องกับ อรรถพรณ ชันสุรินทร์ (2558, น. 147) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกร อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ การเยี่ยมเยียนเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรไม่สะดวกที่จะเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอเมื่อเกิดปัญหาทางด้านโรคและแมลง การส่งเสริมโดยสื่อกลุ่มในด้านการศึกษาดูงาน สอดคล้องกับ วิภาวรรณ ชอนกลิ่น (2556, น. 66) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มในด้าน ฝึกอบรม ทัศนศึกษาดูงาน จัดหน่วยเคลื่อนที่ออกให้คำแนะนำในพื้นที่ ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรจากหน่วยงานเกษตรมีความต้องการมากในข้อย่อยพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีความต้องการการส่งเสริมมาก คือ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก การส่งเสริมจากสื่อมวลชนด้านหนังสือและประเด็นสื่อออนไลน์ด้านการฝึกอบรม เฟสบุ๊ค ไลน์ ในระดับมากจะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีความสนใจที่จะรับรู้ข่าวสารในด้านการผลิต การจัดการตลาด และรวมถึงข้อมูลข่าวสารด้านราคาจากสื่อสังคมออนไลน์ ความต้องการการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมในด้านการผลิตในเรื่องของการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้เพิ่มเติม เกษตรกรมีความต้องการรับรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพของผลผลิต

5. แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ด้านการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับเนื้อหาความรู้ทั้ง 5 ประเด็นในระดับมาก ได้แก่ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ โรคแมลง การป้องกันกำจัดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูของมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และมีการให้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เนื่องจากแมลงเป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกร เพราะทำให้ผลผลิตมะยงชิดลดลง ผลผลิตไม่สวยงาม เกษตรกรขาดความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูมะยงชิดสอดคล้องกับ สุนทร ตะนาวศรี (2555, น. 108) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ในพื้นที่ตำบลน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความต้องการการฝึกอบรมการส่งเสริมการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการฝึกอบรมของการส่งเสริมการปลูกมะยงชิดหิมพานต์อยู่ในระดับมากที่สุด มี 3 ประเด็น ได้แก่ การดูแลรักษาโรคและแมลง และการแปรรูป ในระดับมากมี 4 ประเด็น ได้แก่ การคัดเลือกและการขยายพันธุ์ การปลูก การเก็บเกี่ยว และการจัดการช่วงหลังการเก็บเกี่ยว

ด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

เกษตรกรเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมรายบุคคลในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ เมื่อเข้าไปพบเจ้าหน้าที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่สามารถให้คำปรึกษาได้ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบ (วิทยากรเกษตรกร) และควรมีการติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่เกษตรกร สอดคล้องกับประเด็นความต้องการการส่งเสริมจากสื่อบุคคลคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเกษตรให้แก่เกษตรกรและมีการลงพื้นที่พบปะกับเกษตรกร ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อีกทั้งยังมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังผู้นำท้องถิ่น ผ่านไปยังกลุ่มเกษตรกร กอปรกับเกษตรกรมีอายุมากจึงไม่สะดวกที่จะเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ เมื่อเกิดปัญหาทางด้านโรคและแมลง

เกษตรกรเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการพากลุ่มเกษตรกรไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ ควรมีการอบรม การผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตมะยงชิด ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และควรมีการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้/เกษตรกรต้นแบบเรื่องการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สอดคล้องกับประสบการณ์ในการปลูก มะยงชิดเฉลี่ย 6.55 ปี ซึ่งเกษตรกรยังมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการผลิตมะยงชิดที่ยังไม่เพียงพอและต้องการคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ บุคคลต้นแบบและเกษตรกรด้วยกัน

เกษตรกรเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค โปรแกรม/แอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่างๆ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านท้องถิ่น หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านเอกสาร คู่มือ/แผ่นพับ/โปสเตอร์ และควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดผ่านการจัดนิทรรศการต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในอำเภอลับแลมีการใช้สื่อออนไลน์ในระดับมาก เกษตรกรยังต้องการเพิ่มความรู้เพราะเป็นแหล่งรับข้อมูลข่าวสารในด้านการผลิตและรวมถึงการติดต่อสื่อสารในด้านการวางแผนการผลิตและด้านการจัดการการตลาดของมะยงชิด

ด้านการให้บริการและการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรเห็นด้วยกับการให้บริการในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ ให้บริการด้านความรู้ในเรื่องการผลิตและการตลาด เจ้าหน้าที่ควรติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ ให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นที่เล็งในการรวมกลุ่ม/เครือข่าย การผลิตและการตลาด ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารการผลิตและการตลาด และให้บริการด้านการดำเนินการต่างๆ เช่น การขึ้นทะเบียนการเพาะปลูก การสนับสนุนเกษตรกรต้องการการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

สนับสนุนระดับมากที่สุดทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ สนับสนุนแหล่งตลาดและข้อมูลด้านราคา สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่ได้คุณภาพและราคาถูก เช่น ปุ๋ย ต้นพันธุ์ดี สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรดอกเบี้ยต่ำ และสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต เช่น การทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความรู้แต่ยังต้องการเพิ่มความรู้และเพิ่มศักยภาพและพร้อมที่จะเรียนรู้ความต้องการในด้านการตลาดรวมถึงข้อมูลด้านราคา สอดรับกับประเด็นที่เกษตรกรใช้สื่อออนไลน์ เฟสบุ๊ก ไลน์ ในระดับมาก เพื่อเป็นการวางรากฐานในการผลิตสินค้าสู่ตลาดออนไลน์ และรวมถึงการกระจายผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมียังมีจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการด้านต่างๆ ดังนี้

1) ควรมีนโยบายให้เกษตรกรทราบถึงข้อปฏิบัติที่สำคัญของการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยผ่านทางเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร ทำความเข้าใจพร้อมทั้งลดขั้นตอนการปฏิบัติที่ยากเกินไป เนื่องจากการศึกษา พบว่าเกษตรกรไม่ได้ปฏิบัติตาม GAP ในบางประเด็นได้แก่ ขั้นตอนการทำยุ่งยาก แบบฟอร์มละเอียดมากเกินไป แบบฟอร์มบันทึกเข้าใจยาก

2) ควรมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรที่เป็นต้นแบบให้เกษตรกรปฏิบัติและเป็นแนวทางในการผลิตมะยงชิด และควรมีการประชาสัมพันธ์และสนับสนุนเกษตรกรต้นแบบ/แปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ในการผลิตมะยงชิดเนื่องจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมเรื่องการสนับสนุนเกษตรกรต้นแบบ/แปลงต้นแบบในระดับมาก และมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมเรื่องระบบการทำงานส่งเสริมของภาครัฐค่อนข้างต่ำในระดับปานกลาง

3) ควรให้การสนับสนุนการรวมกลุ่มการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรดอกเบี้ยต่ำ ปัจจัยการผลิตที่ได้คุณภาพและราคาถูก เช่น ปุ๋ย ต้นพันธุ์ แหล่งตลาด และข้อมูลด้านราคา และหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาร่วมสนับสนุนข้อมูลด้านการตลาดและแหล่งรับซื้อผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีจำนวนมาก เนื่องจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นด้านบริการและการสนับสนุน ในภาพรวมในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ด้านการให้บริการและการสนับสนุน

2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและผู้เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการด้านต่างๆ ดังนี้

1) ควรจัดอบรมและถ่ายทอดให้ความรู้และฝึกปฏิบัติที่ทันสมัยและครบถ้วน ตรงตามความต้องการของเกษตรกร เช่น เทคโนโลยีการดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูของมะยงชิด ความรู้ในเรื่องการจัดการการตลาด เป็นต้น และควรมีการพากลุ่มเกษตรกรไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ รวมถึงวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตมะยงชิดควรเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ เนื่องจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้ในด้านการส่งเสริมในระดับมาก โดยเกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาและการจัดการด้านการตลาด

2) ควรมีการติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงควรมีแผนเยี่ยมเยียนที่ชัดเจน หรือสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ โดยผ่านทางโทรศัพท์ ไลน์ และให้ความรู้ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ เช่น ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เนื่องจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้โดยใช้ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรผ่านวิธีการต่างๆ ในระดับภาค
ด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพื้นที่อำเภออื่นในจังหวัดอุดรดิตถ์หรือจังหวัดใกล้เคียงที่มีการปลูกมะยงชิดเป็นการค้า เพื่อเปรียบเทียบการผลิตมะยงชิดของเกษตรกรในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดระดับจังหวัดต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดูแลรักษาการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเทคโนโลยีต่างๆที่เหมาะสมในการผลิต มะยงชิด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการส่งเสริมการผลิต
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ต้นทุนการผลิต การวางแผนการตลาด และผลตอบแทนในการปลูกมะยงชิด

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร.(2556).รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช.สืบค้นจาก <http://www.doe.go.th>.

วิภาวรรณ ช่อนกลิ่น.(2556).ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิด

ในจังหวัดนครนายก (ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2551). “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริม

การเกษตรเพื่อการพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุนทร ตะนาวศรี.(2555).แนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ในพื้นที่ตำบลน้ำไผ่

อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ (ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.

สำนักงานเกษตรอำเภอลับแล.(2560).แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี พ.ศ.2560-2564.

อรพรรณ ชันสุรินทร์.(2558).สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วง

ของเกษตรกร อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ (ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.